KAA 2/2021 vp
Ympäristöpäällikkö Paloma Hannonen
Suojeluasiantuntija Hanna Aho
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Talousvaliokunta 19.10.2022

Asia: KAA 2/2021 vp Lakialoite turpeen energiakäytön lopettamiseksi

Luonnonsuojeluliitto kiittää talousvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua asiasta.

1. Irti turpeesta -kansalaisaloitteen tavoitteena on saada eduskunnasta selkeä aikataulu turpeen polton lopettamiselle. Tämä yhtenäistäisi turpeen kohtelua kivihiilen kanssa, jonka käytölle on lopettamispäivämäärä. Fossiilisista polttoaineista ja turpeesta luopuminen on välttämätön ilmastotoimi. OECD-maissa kivihiilestä ja sen kaltaisista polttoaineista on luovuttava vuoteen 2030 mennessä, jotta pysyisimme 1,5 asteen mukaisella päästövähennyspolulla.[1] Valtaosa kivihiilen käytöstä loppunee Suomessa vuoteen 2025 mennessä. Maankäyttösektorin hiilinielujen romahtamisen seurauksena ilmastotoimien vauhdittamiselle on entistä suurempi tarve. Suomi ei voi realistisesti saavuttaa ilmasto- ja luontotavoitteitaan, jos turpeen polttoa ei lopeteta.

Luonnonsuojeluliitto muistuttaa, että vaikka tulevat kaksi talvea ovat energian saannin kannalta kriittisiä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä energiasta ei tule olemaan pulaa. **Energiakriisin aikana on erityisen tärkeää osoittaa, että päättäjät ovat sitoutuneet ilmastolakiin kirjattuihin ilmastotavoitteisiin ja rakentamaan tulevaisuutta, jossa energiantuotanto ei aiheuta merkittäviä ilmasto- ja luontohaittoja.**

Aloitteen pääkohdat:

- Turpeen energiakäyttö kielletään 31 päivästä toukokuuta 2025 lähtien.
- Lakia sovellettaisiin kaikkeen turpeen energiakäyttöön.
- Lainvastaisesta turpeen energiakäytöstä määrättäisiin seuraamusmaksu.
- Esityksessä on otettu huomioon sähkön ja lämmön huoltovarmuuden turvaaminen poikkeamismahdollisuuden kautta.

Turve voidaan korvata polttoon perustumattomilla uusiutuvilla, jotka tuovat kotimaista työtä ja joita on tarjolla lähes kaikkialla. Huoltovarmuuden on kehityttävä muun energiajärjestelmän mukana. Huoltovarmuuden turvaamiseksi on olemassa muita energiantuotantotapoja kuin turve[2], jonka saanti on erittäin vuodenaika- ja sääriippuvaista.

1 Climate Analytics: https://climateanalytics.org/publications/2019/coal-phase-out-insights-from-the-ipcc-special-report-on-15c-and-global-trends-since-2015/

2 Sitra: Turpeen käytöstä luopuminen – Keinoja Suomelle reilun siirtymän tukemiseen https://media.sitra.fi/2020/06/22121621/turpeen-kaytosta-luopuminen.pdf

2. Turpeen tukemisen sijaan on tuettava ihmisiä muutoksessa. Vuonna 2022 turve on ainoa polttoaine, jonka käyttö on kasvanut[3]. Kevään 2021 päätökset vahvistaa turpeen polton tukemista antavat kansalaisille väärän kuvan alan tulevaisuudesta. Samalla valtion myöntämän romutustuen määräraha vuodelle 2022 on käytetty loppuun[4]. Tämä kuvaa sitä, että moni alalla työskentelevä ei halua enää jatkaa epävarmalla toimialalla.

Pitkäjänteisyys ja selkeät viestit ovat olennaista oikeudenmukaisen siirtymän toteutumiseksi. Turvealan työntekijöille varattiin 70 miljoonaa oikeudenmukaisen siirtymän tukemiseksi. On tärkeää, että entisiä turvealan työntekijöitä ei kannusteta esimerkiksi metsäenergian pariin, kun energiantuotannossa ollaan siirtymässä kokonaisuudessaan polttoon perustumattomiin energiamuotoihin. Kuitenkin luonnoksessa oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) ohjelmaehdotukseksi ehdotetaan rahoitusta myös ympäristölle haitallisiin kohteisiin, jotka eivät ole vihreän siirtymän mukaisia.[5]

Päätökset turpeesta ovat olleet ristiriitaisia. Toivomme valiokunnan ottavan kantaa **turpeen tukien lopettamiseksi** ja selvitystä siitä, **millä aikataululla turpeen polttaminen loppuu nykyisillä päätöksillä.** Selkeä vuosiarvio toisi konkretiaa ja selvyyttä keskusteluun ja auttaisi suunnittelemaan siirtymää niin tuottajien kuin käytöstä poistuvien turvesoidenkin osalta.

3. Kun turpeen käyttö lopetetaan, luonto, ilmasto ja vesistöt voittavat. Soiden avaaminen turpeen ottamiselle on haitallista riippumatta siitä, mihin turve lopulta käytetään. Uusia toimialoja on tullut mukaan viime vuosien aikana ja soidensuojelun tilanne kaipaa päivittämistä. **Valtioneuvoston periaatepäätös soiden ja turvemaiden kestävästä käytöstä ja suojelusta vuodelta 2012 kaipaakin uudistamista.** Periaatepäätöksessä tulee muun muassa linjata, ettei uusia turvekenttiä enää avata kaivuulle eikä soita raivata pelloiksi tai lannanlevitykseen. Siinä tulee ottaa selvemmin mukaan ilmastonäkökulma. Toivomme valiokunnan ottavan kantaa päivitystarpeeseen.

4. Samaan aikaan turpeen polton lopettamisen kanssa tulee huolehtia siitä, ettei se lisää painetta puun polttoon. Puun polttamisella on haitallisia ilmastovaikutuksia. Polttaminen tuottaa hiilidioksidipäästöjä ilmakehään ja puunkorjuu heikentää hiilinieluja ja -varastoja. Jo vuonna 2020 Suomen ilmastopaneelin puheenjohtaja ehdotti energialaitosten käyttämän puun polton verottamista.[6] Verotuki on 418 miljoonaa euroa vuodessa. EU- parlamentti linjasi kesällä 2022, että suoraan metsästä kerättävää biomassaa ei tulisi tukea suoraan tai välillisesti.[7] Tuista luopuminen hillitsisi puun energiakäytön kasvua ja vauhdittaisi siirtymää polttoon perustumattomiin kotimaisiin uusiutuviin. **Tulevaisuuden huoltovarmuus ei voi perustua polttamiseen. Toivomme valiokunnan linjaavan puun polton tukien karsimisesta.**

Lisätietoja:
Paloma Hannonen, paloma.hannonen@sll.fi, p. 050 5323 219

3 https://www.hs.fi/talous/art-2000009103931.html
4 https://www.ely-keskus.fi/turvetuotantokoneiden-romutustuki
5 Luonnonsuojeluliiton lausunto työ- ja elinkeinomiisteriölle 16.8.2022: https://www.sll.fi/2022/08/16/luonnonsuojeluliiton-lausunto-oikeudenmukaisen-siirtyman-rahaston-ohjelmaehdotukseen/
6 https://yle.fi/uutiset/3-11421162
7 Lisää uusiutuvan energian direktiivin uudistamisesta: https://www.sll.fi/2022/10/13/metsaenergia-ei-ole-ratkaisu-ilmasto-ja-energiakriisiin/

Hanna Aho, hanna.aho@sll.fi, p. 040 628 9495